

Eräitä käsiteltyjä eläkeanomuksia koskevat valitukset. Merkittiin tiedoksi korkeimman hallinto-oikeuden hylänneen rakennustoimiston muurarin A. Lindgrenin ¹⁾ ja satamahalintotoimiston parmaajan F. F. Nousiaisen ²⁾ leskien tekemät valitukset, jotka koskivat heidän käsiteltyjä eläkeanomuksiaan.

Kaupunginvaltuuston annettua Uudenmaan lääninhallitukselle selityksensä Munkkiniemen ja Talin kartanoiden palveluksessa olleen työntekijän H. Salosen ³⁾ lesken, Tuomarinkylän kartanon palveluksessa olleen työntekijän A. Savisen ⁴⁾ lesken, rakennustoimiston työntekijän S. Koskisen ⁵⁾ lesken ja sähkölaitoksen ajurin K. Kotivirran ⁶⁾ lesken tekemien valitusten johdosta, lääninhallitus oli hylännyt valitukset. Työmiehenleski Salosen sittemmin valitettua asiassa korkeimpaan hallinto-oikeuteen kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ tälle annettavassa selityksessään toistaa asiassa jo aikaisemmin esittämänsä näkökohdat.

Ab. M. G. Stenius nimisen yhtiön entisten työntekijäin eläkeoikeus. Työntekijät M. Laukkanen ⁸⁾ ja V. J. Huuskonen ⁹⁾ oikeutettiin eläkettä varten lukemaan hyväkseen edellinen v:n 1918 heinäkuun 29 p:n ja v:n 1920 heinäkuun 29 p:n ja v:n 1937 toukokuun 18 p:n ja v:n 1939 helmikuun 25 p:n välinen aika sekä jälkimmäinen v:n 1919 elokuun 21 p:n ja v:n 1920 huhtikuun 17 p:n välinen aika, jolloin he olivat olleet Ab. M. G. Stenius nimisen yhtiön palveluksessa.

Sairasavun myöntäminen porari A. V. Nurminen perikunnalle. Koska rakennustoimiston palveluksessa ollut porari A. Nurminen, joka kuoli tammikuun 26 p:nä nautittuaan sairaslomaa säädetyin palkkaeduin v:n 1942 huhtikuun 22 p:n ja v:n 1943 toukokuun 29 p:n väliseltä ajalta, oli loukkaantunut kaupungin töissä, mikä välillisesti oli aiheuttanut hänen kuolemansa, kaupunginvaltuusto päätti ¹⁰⁾ oikeuttaa hänen perikuntansa saamaan jatkettuna sairaspuna puolet hänen palkastaan v:n 1943 toukokuun 30 p:n ja v:n 1944 tammikuun 26 p:n väliseltä ajalta.

2. Rahatointa koskevat asiat

Kaupungin v:n 1943 tilinpäätös. Kaupunginvaltuusto päätti ¹¹⁾ hyväksyä v:n 1943 tilinpäätöksen, jonka loppusummat olivat seuraavat:

Menosäästöt	mk	82 501 509: 65	
Tuloylitykset	»	97 101 092: 71	
Tulot talousarvion ulkopuolella	»	6 213 037: 52	mk 185 815 639: 88
Menoylitykset	»	54 118 201: 10	
Tulovajaukset	»	17 174 757: 20	
Menot talousarvion ulkopuolella	»	647 909: 90	» 71 940 868: 20
Ylijäämä	mk	113 874 771: 68	

Obligatiolainan ottaminen eräiden pommitusvaurioiden korjaamisen kustantamiseksi. Kaupunginvaltuusto päätti ¹²⁾ merkitä v:n 1945 talousarvioon 10 milj. mk:n määrärahan kaupunginhallituksen käytettäväksi 5.75 %:n lainojen myöntämiseksi enintään 5 vuoden ajaksi vähävaraisille kiinteistöjen omistajille sopivaa vakuutta vastaan suojakorjauksia varten; oikeuttaa kaupunginhallituksen etukäteen jo kertomusvuonna tarpeen mukaan käyttämään sanottua määrärahaa; ottaa yllä mainittua tarkoitusta varten 10 milj. 5.75 %:n obligatiolainan kahta vuotta pidemmin maksuajoin ja enintään 5 vuoden kuoletusajoin; alistaa päätöksensä obligatiolainan ottamisesta valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi; sekä valtuuttaa kaupunginhallituksen ryhtymään kaikkiin päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin ja täysin valtuuksin edustamaan kaupunkia lainanottoa koskevissa neuvotteluissa ja päätösten teossa sekä kaupungin puolesta allekirjoittamaan kaikki tarpeelliset laina- ja vastuusitoumukset sekä muut asiakirjat. Sisäasiainministeriö ilmoit-

¹⁾ Kvsto 1 p. marrask. 386 §; ks. v. 1943 kert. I osan s. 7. — ²⁾ Kvsto 11 p. lokak. 364 §. — ³⁾ S:n 21 p. kesäk. 231 §. — ⁴⁾ S:n 8 p. maalisk. 114 § ja 31 p. toukok. 198 §. — ⁵⁾ S:n 16 p. helmik. 65 §; ks. v:n 1943 kert. I osan s. 7. — ⁶⁾ Kvsto 16 p. helmik. 66 §; ks. v:n 1943 kert. I osan s. 7. — ⁷⁾ Kvsto 20 p. syysk. 310 §. — ⁸⁾ S:n 29 p. maalisk. 146 §. — ⁹⁾ S:n 1 p. marrask. 401 §. — ¹⁰⁾ S:n 29 p. maalisk. 148 §. — ¹¹⁾ S:n 21 p. kesäk. 236 § ja kvston pain. asiakirj. n:o 3. — ¹²⁾ Kvsto 29 p. maalisk. 139 §.

ti¹⁾ sittemmin kesäkuun 16 p:nä vahvistaneensa valtuuston yllä mainitun lainan ottoa koskevan päätöksen.

Stadionin sotavahinkovakuutusmaksujen suorittamisen takaaminen. Kaupunginvaltuusto päätti²⁾, että kaupunki menee omavelkaiseen takaukseen Stadion-säätiön puolesta stadionin 8 milj. mk:n määräisen vapaaehtoisen sotavahingon lisävakuutuksen vakuutusmaksujen suorittamisesta, minkä päätöksen sisäasiainministeriö vahvisti lokakuun 26 p:nä³⁾.

Kaupungin ja Stenius konsortiet nimisen yhtiön välisen selvittely. Sitten kun kaupunginvaltuusto oli päättänyt⁴⁾ hyväksyä kaupunginhallituksen tekemän ehdotuksen kaupungin ja Stenius konsortiet nimisen yhtiön taloudellisten välien selvitykseksi ja vaatia Ab. M. G. Stenius nimisen yhtiön entisiltä osakkailta heidän ja kaupungin välisen kaupparikijan määräysten nojalla 937 377: 70 mk korkoineen, josta kuitenkin oli vähennettävä erehdyksessä kahteen kertaan veloitettu 5 000 mk:n erä, oli kaupunki mainitun saatavan uloshakemiseksi tammikuussa 1943 pannut vireille raastuvanoikeudessa oikeudenkäynnin yhtiön entisten osakkaiden takaajaa Pohjoismaiden yhdyspankkia vastaan. Jutun oltua oikeuden käsiteltävänä viisi kertaa Pohjoismaiden yhdyspankki ilmoitti olevansa halukas neuvottelemaan riitakysymyksen ratkaisemisesta sovintoteitse ja syyskuun 30 p:nä 1943 kaupunginhallitus ryhtyi näihin neuvotteluihin. Niissä asianomaiset sittemmin yhtyivät seuraavaan sovintosopimusehdotukseen, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyi⁵⁾: kaupunki luopuu kaikista Helsingin kaupungin raastuvanoikeudessa vireillä olevassa jutussa esittämistään vaatimuksista Oy. Pohjoismaiden yhdyspankkia vastaan kuin myös näiden vaatimusten esittämisestä Ab. M. G. Stenius nimisen yhtiön entisiä osakkaita sekä muitakin kohtaan, jotka saattavat olla niistä vastuussa; kaupunki ei tule vaatimaan Oy. Pohjoismaiden yhdyspankkilta, Ab. M. G. Stenius nimisen yhtiön entisiltä osakkailta eikä muiltakaan, jotka saattavat olla siitä vastuussa, vahingonkorvausta sen johdosta, että kaupungin on ollut myytävä kesäkuun 1 p:nä 1913 päivätyn Ab. Alberga oy:n ja rakennusmestari J. H. Malkin välillä tehdyn vuokrasopimuksen nojalla junamies J. W. Malkille eräs määräalue Espoon pitäjän Suur-Huopalahden kylässä olevasta Alberga RN 2⁵⁶ nimisestä tilasta käypää hintaa alhaisemmasta kauppahinnasta; Ab. M. G. Stenius nimen yhtiön entiset osakkaat suorittavat kaupungille kertakaikkisena hyvityksenä heti käteisellä 700 000 mk; ja Oy. Pohjoismaiden yhdyspankki luopuu raastuvanoikeudessa vireillä olevassa jutussa esittämistään oikeudenkäyntikulujen korvausvaatimuksesta.

Verotausrahaston kartuttaminen. Kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾ korottaa kertomusvuoden talousarvioon merkittyä, verotuksella koottavaa määrää 23 milj. mk verotausrahaston kartuttamiseksi.

Kunnallisverojen ennakkokanto. Valtuusto päätti⁷⁾, että kertomusvuonna v:n 1943 tuloista maksettava kunnallisvero oli kannettava kolmessa ennakkoerässä ja kahdessa varsinaisen kannon erässä kaupunginhallituksen määrättävinä aikoina ja päättämin määrin siten, että ennakkona kannetaan yhteensä 5 mk veroäyriä kohden eli n. 60 % lähinnä edellisessä kunnallistaksoituksessa verovelvollisille maksuunpannusta verosta ja v. 1945 v:n 1944 tuloista maksettava kunnallisvero viidessä ennakkoerässä ja kolmessa tai neljässä varsinaisen kannon erässä niinikään kaupunginhallituksen määrättävinä aikoina ja päättämin määrin siten, että ennakkona kannetaan yhteensä 5 mk veroäyriä kohden eli n. 60 % lähinnä edellisessä kunnallistaksoituksessa verovelvollisille maksuunpannusta verosta. Mikäli ennakkokannossa maksu laiminlyötiin, koko ennakko lankesi sakkokorkoi-
neen heti maksettavaksi.

Koiraveron määrän vahvistaminen. Huhtikuun 30 p:nä 1942 koiraveron suorittamisesta annetun asetuksen 1 §:n muuttamisesta johtuen, kaupunginvaltuusto päätti⁸⁾ vahvistaa koiraveron kertomusvuodelta 400 mk:ksi ja v:sta 1945 alkaen 600 mk:ksi.

V:n 1945 talousarvio. Kaupunginhallitus oli lähinnä edellisen vuosien talousarvioehdotuksia laatiessaan katsonut olevan syytä sotatilasta huolimatta varautua sitä aikaa varten, jolloin ei olisi esteitä välttämättömien töiden säännölliselle suorittamiselle varaamalla huomattavia määrärahoja aikanaan suoritettavia uudistöitä varten sekä merkitsemällä

¹⁾ Kvsto 30 p. elok. 274 §. — ²⁾ S:n 30 p. elok. 286 §; ks. myös v:n 1943 kert. I osan s. 9. —

³⁾ Kvsto 22 p. marrask. 407 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1942 kert. I osan s. 13. — ⁵⁾ Kvsto 26 p. tammik. 32 §. — ⁶⁾ S:n 5 p. heinäk. 267 §. — ⁷⁾ S:n 26 p. tammik. 31 § ja 22 p. marrask. 421 §. — ⁸⁾ S:n 10 p. toukok. 182 §.

lisämäärärahoja jo aikaisemmin päätettyihin pääasiallisesti vielä aloittamattomiin töihin, mitkä toimenpiteet olivat omiaan helpottamaan sitä taloudellista tilannetta, johon jouduttiin v. 1944 välirauhan solmiamisen kautta. Sotapalveluksessa ja työvelvollisina olleille oli nyt järjestettävä töitä mahdollisuuksien mukaan. Käyttämättömien, v:een 1945 siirtyvien uudistymäärärahojen käyttöä rajoitti kuitenkin toistaiseksi rakennus- ja muiden työaineiden puute. Sen vuoksi varattiin talousarvioehdotuksessa entisten lisäksi runsaasti määrärahoja sellaisia töitä varten, joihin ei laisinkaan tai ainoastaan vähäiseltä osalta tarvittiin työaineita. Tällaisista töistä mainittakoon m.m. satama-, katu- ja viemäriyöt, joihin ehdotuksessa varattiin yhteensä n. 120 000 000 mk niiden 82 000 000 mk:n lisäksi, jotka käyttämättöminä siirtyivät v:een 1945. Varsinaisiin työttömyys- ja avustustöihin varattiin ehdotuksessa edellisistä vuosista säästyneiden 30 000 000 mk:n lisäksi 10 000 000 mk. Entistään kireämmäksi käyneen asuntopulan lieventämiseksi merkittiin asuntorakennustoimintaa varten yli 100 000 000 mk. Lainavaroja tuli talousarvioehdotuksen mukaan käytettäväksi 98 200 000 mk eli 48 000 000 mk enemmän kuin kertomusvuonna.

Kertomusvuoden talousarvioon verraten menojen loppusumma osoitti 206 400 000 mk:n nettolisäystä, nousten menojen lisäykset kaikkiaan 237 400 000 mk:aan ja vähennykset 31 000 000 mk:aan. Tulosäännössä lisäykset olivat yhteensä 263 800 000 mk ja vähennykset 57 400 000 mk. Tällöin oli huomioitu teknillisten laitosten bruttomenot ja -tulot.

Käsiteltyään ¹⁾ kaupunginhallituksen laatimaa talousarvioehdotusta ²⁾ kaupunginvaltuusto vahvisti ³⁾ v:n 1945 talousarvion ⁴⁾, jonka pääluokkien ja osastojen loppusummat sekä näiden meno- tai tulolisäykset (+) ja meno- tai tulovähennykset (—) v:een 1944 verraten ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

Menot

Varsinaiset menot

1. Yleinen kunnallishallinto	mk	59 054 882	+	5 075 579
2. Oikeus- ja järjestystoimi.....	»	49 843 498	+	7 548 663
3. Palotoimi	»	11 912 858	+	981 363
4. Terveystenhoito	»	20 507 188	+	2 255 355
5. Sairaanhoido	»	124 492 915	+	7 952 833
6. Huoltotoimi	»	73 770 108	+	2 677 923
7. Lastensuojelu	»	27 159 722	+	2 562 970
8. Erinäiset sosiaaliset tehtävät	»	36 961 062	—	2 942 176
9. Opetustoimi	»	90 737 273	+	4 062 853
10. Sivistystoimi	»	14 016 255	+	920 745
11. Kiinteistöt	»	49 402 707	+	1 940 197
12. Yleiset työt	»	69 623 723	—	4 686 979
13. Puhtaanapito	»	26 338 328	+	122 421
14. Satamat	»	45 811 379	+	17 828 982
15. Teurastamo	»	8 041 590	+	843 308
16. Elintarvikekeskus	»	21 713 892	+	887 285
17. Teknilliset laitokset	»	29 642 507	+	20 773 333
18. Sekalaiset yleiset menot	»	142 213 130	+	20 120 830
19. Korot ja lainakustannukset	»	84 893 736	+	3 967 642
20. Verojen poistot ja palautukset	»	55 001 000	+	15 000 000
Yhteensä mk		1 041 137 753	+	107 893 127

Pääomamenot

21. Tuloa tuottavat pääomamenot	mk	251 833 245	+	116 025 622
22. Tuloa tuottamattomat pääomamenot	»	140 103 450	+	70 167 252
23. Velan kuoletus	»	78 307 864	—	1 193 789
Yhteensä mk		470 244 559	+	184 999 085
Kaikkiaan mk		1 511 382 312	+	292 892 212

¹⁾ Kvsto 13 p. jouluk. 456 §. — ²⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 6 ja n:o 7. — ³⁾ Kvsto 20 p. jouluk. 459 §. — ⁴⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 8.

Tulot

Varsinaiset tulot

1. Yleinen kunnallishallinto	mk	359 000	+	40 000
2. Oikeus- ja järjestystoimi	»	369 060	—	100 000
3. Palotoimi	»	830 000	+	75 000
4. Terveystoimi	»	2 923 211	+	188 056
5. Sairaanhoidon	»	47 560 539	+	3 458 416
6. Huoltotoimi	»	23 474 606	—	1 102 800
7. Lastensuojelu	»	11 494 436	+	721 728
8. Erinäiset sosiaaliset tehtävät	»	5 850 086	—	2 832 168
9. Opetustoimi	»	17 928 345	+	1 129 278
10. Sivustustoimi	»	1 651 470	+	100 000
11. Kiinteistöt	»	88 906 891	—	645 659
12. Yleiset työt	»	15 844 314	+	2 697 853
13. Puhtaanapito	»	22 786 090	+	813 142
14. Satamat	»	49 195 912	+	2 950 704
15. Teurastamo	»	4 807 000	+	260 060
16. Elintarvikekeskus	»	23 000 000	+	600 000
17. Teknilliset laitokset	»	63 448 188	+	6 808 180
18. Sekalaiset yleiset tulot	»	9 035 000	+	4 535 000
19. Korot ja osingot	»	49 790 775	—	2 245 630
20. Verot	»	777 086 796	+	201 150 525
		<u>Yhteensä mk</u>		<u>1 216 341 719 + 218 601 685</u>

Pääomatulot

21. Kaupungin omaisuudesta saadut pääomatulot	mk	67 740 343	+	15 190 277
22. Lainavarat	»	110 300 250	+	60 100 250
Säästö v:sta 1944	»	117 000 000	—	1 000 000
		<u>Yhteensä mk</u>		<u>295 040 593 + 74 290 527</u>
		<u>Kaikkiaan mk</u>		<u>1 511 382 312 + 292 892 212</u>

Seuraavassa tehdään tarkemmin selkoa tärkeimmistä muutoksista, jotka ovat havaittavissa valtuuston v:ksi 1945 vahvistamassa talousarviossa v:n 1944 talousarvioon verraten.

Menosääntö. Varsinaisten menojen ensimmäisen pääluokan, Yleinen kunnallishallinto, Tilastotoimisto nimisen luvun tilapäisen työvoiman määrärahaan sisällytettiin tarvittavat varat uuden vahtimestarinapulaisen sekä verotustilaston laadinnassa tarvittavan tilapäisen työvoiman palkkaamiseen. Verotusvalmisteluviraston menosääntöä vahvistettaessa huomioitiin kaupunginvaltuuston päätös eräiden virkojen siirtämisestä ylempään palkkaluokkaan. Erinäisten hallintomenojen luvun nimikkeen Vakuutusmaksut kansaneläkelaitokselle ainoan momentin Vakuutusmaksut, arviomenot merkittiin 70 000 mk:sta 2 000 000 mk:ksi korotetuina määrinä. Saman luvun nimikkeeseen Sekalaiset menot lisättiin kaksi uutta momenttia, nimittäin Alueliitoksen valmistelu 1 500 000 mk:n menoin ja Sotapalveluksessa olevien kaupungin viranhaltijain ja työntekijäin v:n 1944 kesälomien korvaus 500 000 mk:n menoin. Lukuun sisältyvään nimikkeeseen Vaalikustannukset merkittiin 1 100 000 mk eduskuntavaalien aiheuttamia kuluja varten.

Toisessa pääluokassa, Oikeus- ja järjestystoimi, luvun Ulosottolaitos nimikkeen Toinen kaupunginvoudinkonttori momentille Tilapäistä työvoimaa merkittiin kertomusvuoden tammikuun 21 p:nä annetun asetuksen mukaisesti 12 000 mk:n suuruinen uusi erä lääninkonttoriin lähetettävään valtion veroja ja maksuja koskevan kuukausitilien ja siirtoluetteloiden valmistamista varten. Nimikkeen Rikostuomioiden toimeenpanijankonttori momentin Tilapäistä työvoimaa kohdalla havaittava merkittävä määrärahan lisäys, 143 532 mk, aiheutui kahden tilapäisen toimistoapulaisen ja kahden ylimääräisen ulosottoapulaisen palkkaamisesta koko vuodeksi. Nimikkeen momentille Tarverahat

merkittiin 3 000 mk:n suuruinen erä poliisilaitoksen miehistöauton käyttöön sakkolaisten kuljettamiseksi. Syyttäjistä nimisen luvun tilapäisen työvoiman määrärahaan sisällytettiin 93 936 mk uuden ylimääräisen kaupunginviskaalin palkkaamiseen raastuvanoikeuden ylimääräiselle X osastolle. Samoin luvun Maistraatin ja raastuvanoikeuden arkisto tilapäisen työvoiman määrärahaan otettiin huomioon, kuten edellisenäkin vuonna, tarvittavat varat tilapäisen apulaisen palkkaamiseksi koko vuodeksi arkistointineiston käsittelyä varten. Holhouslautakunta luvun momentille Tilapäistä työvoimaa varattiin niinkään 6 000 mk toimistotoissa tarpeelliseksi käyneen tilapäisen apulaisen palkkaamiseen. Huoneenvuokralautakuntain luvussa lisääntyivät menot yhteensä 1 930 410 mk etenkin uuden tilapäisen työvoiman palkkaamisesta johtuen. Luvun momentille Tarverahat merkittiin 18 000 mk:n suuruinen uusi erä valtioneuvoston julkaisuvarastosta tilattavia lomakkeita varten.

Järjestyksessä kolmannen pääluokan, Palotoimi, ensimmäisen luvun, Palolaitos, palkkatilille merkittiin tarvittavat varat kaupunginvaltuuston eräiden virkain siirtämistä ylempään palkkaluokkaan koskevan päätöksen ¹⁾ toteuttamiseksi; kolmella sen momentilla huomioitiin eräitä pienehköjä uusia rahaeriä, nimittäin tilapäisen työvoiman määrärahaan sisällytettiin 15 000 mk ylityökorvauksia varten, momentille Kaluston hankinta merkittiin 20 000 mk palokunnan autokorjauspajassa välttämättömäksi käyneen venttiilihiomakoneen ostoa varten ja momentille Tarverahat 1 000 mk ajokorttien uusimisesta aiheutuviin kuluihin.

Neljännän, terveydenhoidon pääluokan luvun Terveydenhoitolautakunta ja sen toimisto tilapäisen työvoiman määrärahaan sisällytettiin 48 264 mk uuden 4 022 mk:n kuukausipalkkaisen autonkuljettajan palkkaamiseen aiheuttaen toimenpide välittömästi myöskin 4 022 mk:n lisäyksen kesälomasijaisten määrärahoissa. Vuokra momentilla huomioitiin 2 610 mk uutena eränä autotallin vuokrauskuja. Lukuun aikaisemmin sisällytynyt momentti Kätilötoimi poistettiin ja momentille sisältyvät kaupunginkätilöiden huoneistojen vuokrat sekä lämpö- ja valaistuskustannukset siirrettiin uusina erinä saman luvun vastaaville momenteille. Siivous- ja kalustonhankintamäärärahoissa havaittavat pienehköt lisäykset johtuivat Pasilan ja Sörnäisten aluelääkärien vastaanottohuoneistoja ja kaupunginkätilöitä varten myönnetystä rahaeristä. Ottaen huomioon laki kunnallisista äitiys- ja lastenneuvoloista sekä neuvolain järjestelyn toistainen keskenäisyys sisällytettiin lukuun uusi nimike Äitiysneuvola 208 329 mk:n menoin, josta suurin osa, 106 956 mk, merkittiin tilapäistä työvoimaa varten, nimittäin 46 800 mk lääkärin palkkaamiseen, 41 076 mk 3 423 mk:n kuukausipalkkaisen kodinhoitajattaren palkkaamiseen ja 19 080 mk 1 590 mk:n kuukausipalkkaisen vastaanottoapulaisen palkkaamiseen. Maidontarkastamon luvun momentille Tarverahat sisällytettiin 1 200 mk:n suuruinen uusi erä raitiotievuosikortin hankkimiseksi ympäristökuntien näytteidenottajalle sekä laboratoriotarvikkeiden määrärahaan 1 000 mk seetriöljyä varten. Tuberkuloosihuolto nimisen luvun nimikkeeseen Huoltotoimisto tilapäisen työvoiman kohdalla havaittava määrärahan lisäys, 55 000 mk, aiheutui 2 500 mk:n kuukausipalkkaisen poliklinikka-apulaisen ja 25 mk:n tuntipalkkaisen tilastotyöntekijän palkkaamisesta. Parantolahoito nimikkeeseen momentille Parantolahoitoa tuberkuloottisille merkittiin 810 000 mk:n uusi erä Nummelan parantolalle suoritettavia hoitomaksuja varten, josta tuberkuloosisairaalan evakuoimisen takia oli varattu tuberkuloosihuoltotoimiston tarvetta varten 30 sairauspaikkaa huhtikuun 1 p:stä 1944 lukien. Luvun Sielullisesti sairaiden miesten keskusoti tarverahoihin varattiin 500 mk maaseutupuhelua varten. Ensimmäinen veneeristen tautien poliklinikka ja Toinen veneeristen tautien poliklinikka lukujen suhteen on huomioon otettava seuraavat muutokset: Edellisen luvun momenteille Tilapäistä työvoimaa ja Kesälomasijaiset aikaisemmin sisällyttäneet virkalääkärin toimistoa varten varatut määrärahat sisällytettiin vastaaville momenteille kokonaan uuteen, samaan lukuun sisällytettyyn nimikkeeseen Virkalääkärin toimisto, johon myöskin siirrettiin edellisenä vuonna lukuun lisätty 25 000 mk:n suuruinen uusi momentti Valistustoiminta. Nimikkeeseen Tarverahat momentti merkittiin 5 000 mk:n suuruiseksi. Samoin luvun momentille Tilapäistä työvoimaa aikaisemmin sisällytynyt ylimääräistä veneeristen tautien poliklinikkaa varten varattu määräraha sisällytettiin lukuun Toinen veneeristen tautien poliklinikka muodostettuun uuteen nimikkeeseen Ylimääräinen veneeristen tautien poliklinikka 300 471

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 29.

mk:n suuruisena. Desinfioimislaitoksen luvun vuokramäärärahan tuskin mainittava korotus johtui soutustadionilta vuokratun huonetila n:o 5:n vuokraamisesta.

Viidennen pääluokan, Sairaanhoidon, eri sairaalain sairauslomasijaisten momenttien määrärahoja arvioitaessa otettiin huomioon palkkojen nousu, joka oli keskimäärin 67 %, laskemalla kertomusvuonna lasketun 2 %:n asemesta 3.34 % peruspalkoista. Ruokintapäiväkustannukset merkittiin 1 mk:lla korotettuina 17 mk:ksi Marian ja Kivelän sairaalassa ja 14 mk:ksi maaseudulla sijaitsevassa Nikkilän sairaalassa sekä 2 mk:lla korotettuina 18 mk:ksi kulkutauti- ja tuberkuloosisairaalassa. Marian sairaalan menosäännöstä poistettiin kahden lakkautetun ¹⁾ apulaislääkärin palkat; valaistusmenoissa huomattava pienekö lisäys johtui voimavirran kulutuksen lisääntymisestä uuden sähkölevinuunin ja useiden pienien sähköllä käyvien kojeiden käytäntöön ottamisesta. Luvun kuljetus- ja matkakustannusten määrärahaan merkittiin 40 000 mk uutena eränä potilaiden kuljetuskustannuksia varten Kiljavannummen parantolaan. Kulkutautisairaalan luvun momentille Kaluston hankinta sisällytettiin 150 000 mk:n suuruisen uusi erä 10 uuden lääkekaapin hankkimista varten. Kivelän sairaalan tilapäisen työvoiman määrärahaan merkittiin 21 324 mk uuden 1 777 mk:n kuukausipalkkaisen sosiaalisiivoojan palkkaamiseen koko vuodeksi. Nikkilän sairaalan menosääntöön merkittiin kaupunginvaltuuston eräiden virkojen uudelleenjärjestelyä koskevien päätösten ¹⁾ edellyttämät määrärahat ja kesälomasijaisten määrärahaa arvioitaessa huomioitiin uutena eränä 2 337 mk karjakon palkkaamiseen yhdeksi kuukaudeksi. Viimeksi mainitun luvun, Nikkilän sairaala, momentille Kaluston kunnossapito sisältyvä erä Pito-, liina- ja makuuvaatteet korotettiin kertomusvuoden määrästä, 170 000 mk:sta, 500 000 mk:aan huomioon ottaen sairaalan käyttämät paperiset korviketuotteet, joiden kustannukset päätettiin suorittaa tältä momentilta. Pääluokan luvun Erinäiset sairaanhoidomenot nimikkeeseen Sairaanhoidajatarkoulu tilapäisen työvoiman määrärahaan huomioitiin uudesta, sairaalalahallintoa käsittelevästä oppiaineesta johtuvat sairaalain ylihoitajattarille suoritettavat luontopalkkiot 1 200 mk:n menoin. Luvun nimikkeeseen Erinäiset menot sisältyviä eräitä eri sairaalain ja laitosten kannatuseriä oli kustannusten nousun vuoksi korotettava, jolloin ne nousivat momentin Sairaalamaksuja Suomen Punaisen Ristin sairaalan osalta 298 500 mk ja momentin Naistenklinikka osalta 450 000 mk. Nimikkeeseen sisällytetty uusi momentti Uusien sairassijojen hankkiminen Kellokosken piirimielisairaalaasta merkittiin ²⁾ 900 000 mk:n suuriseksi.

Kuudennen pääluokan, Huoltotoimi, menojen yhteisussumma osoitti 2 677 923 mk:n nousua kertomusvuoden menoihin verraten. Tosin avaimessa huollossa olevien lukumäärä oli edelleen huomattavasti normaalia pienempi, mikä johtui, kuten edellisessäkin vuonna, suotuisasta työmarkkinatilanteesta sekä valtiiovallan ja vapaan kansalaistoiminnan järjestämistä, suuriin henkilöryhmiin kohdistuneista huoltotoimenpiteistä, mutta laitoshuollossa olevien lukumäärä pysyi sen sijaan jokseenkin ennallaan, joten menojen vähennyksiin tältä osalta ei ollut mahdollisuuksia. Luvun Huoltolautakunta ja huoltoviraston yleinen toimisto vuokramäärärahaa arvioitaessa huomioitiin työttömyyshuoltokanslian sijoitus VI:n huoltokanslian huoneistoon, mikä oli tapahtunut jo lokakuun 1 p:nä 1943 poistamalla Unioninkadun 43:n tilitysvuokraerä. Lukuun sisällytetty uusi momentti, Alkoholistihuollon tehostaminen, merkittiin 150 000 mk:n suuriseksi. Luvussa Kunnalliskoti laitoksineen lisääntyi itse kunnalliskodin määräraha Ruokinta 300 000 mk sen johdosta, että ruokintapäivähinta korotettiin 11 mk:sta 12 mk:aan. Samaan lukuun sisältyvät työlaitoksen ruokintakustannukset korotettiin niinkään 11 mk:sta 12 mk:aan ruokintapäivää kohden. Luvun Tervalammen työlaitos ja maatila nimikkeeseen Työlaitoksen menot sisältyvät ruokintakustannukset merkittiin 2 mk:lla korotettuina 13 mk:ksi, joten momentin menojen nousu oli 69 350 mk. Nimikkeen momentin Lääkkeet ja sairaanhoidotarvikkeet määrärahaan havaittava merkittävä lisäys, 126 000 mk, johtui momentille merkityistä uusista eristä Lääkkeet, Tarvikkeet, Sairaalamaksut sekä Sukupuolitautien hoidosta aiheutuvat lääkkeet ja lääkärinpalkkiot 10 000 mk:n, 5 000 mk:n, 3 000 mk:n ja 120 000 mk:n vastaavin menoin. Viimeksi mainitun menoerän valtio korvasi laitokselle vuosittain tehtävän anomuksen perusteella, joten summa sisällytettiin tulona kuudennen osaston luvun Tervalammen työlaitos ja maatila momentille Työlaitoksen tuloja. Luvun nimikkeen Maatilan menot tilapäisen työvoiman määrära-

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 33. — ²⁾ S:n s. 34.

hassa huomioitiin tarvittavat varat kolmen navetta- ja sikala-apulaisen palkkaamiseen näiden lukumäärän oltua kertomusvuonna 4 ja muutettiin yksi navetta-apulaisentoimi meijeriköntoimeksi, joka sisällytettiin 24 696 mk:n suuruisena uutena eränä määrärahaan. Saman nimikkeen kustannusmäärärahoihin sisällytettiin 3 000 mk käsittävä uusi erä, Lampola, 15 lampaan hoitokustannuksia varten. Koska työtupien toiminta tapahtui edelleen, kuten edellisenäkin vuonna, supistetussa muodossa, merkittiin luvun Työtuvat useat menoerät alennettuina, tuntuvimmin tilapäisen työvoiman menot ja vuokra-menot, joista edellisen osalta vähennys oli 112 254 mk myymälänhoitajan, myymäläapulaisen, myymälän lähetin ja yhden apulaistyönjohtajan sekä satunnaisten myymäläapulaisten tointen palkkaamisen jäädessä huomioon ottamatta ja jälkimmäisen osalta 52 812 mk sen johdosta, että jo aikaisemmin työvoimapäällikön viraston käyttöön luovutetun 873 m²:n suuruisen huoneistotilan lisäksi luovutettiin samalle virastolle vielä 220,2 m² huoneistotilaa. Luvun Hoito huoltolautakunnalle kuulumattomissa laitoksissa ja yksityisissä kodeissa sekä suoranaisia avustuksia hautauskustannukset merkittiin 20 000 mk:lla korotettuina 280 000 mk:ksi hautauskustannusten kallistumisen vuoksi. Erillisenä lukuna pääluokkaan sisältyvät kaupunginvaltuuston käyttövarat merkittiin 1 000 000 mk:sta 2 000 000 mk:ksi korotetuim määrin.

Menosäännön seitsemännen pääluokan, nimeltä Lastensuojelu, suhteen on mainittava, että v. 1943 vahvistetun uuden lastensuojeluohjesäännön mukaisesti lastensuojelulautakunnan työ laajeni erinäisille uusille huoltotoiminnan aloille ja lisäsi siten myöskin kunnan lain mukaan kustannettavia lastensuojelumenoja. Se, että lautakunnan täysihuollossa olevien lasten luku väheni entisestään, ei kyennyt vaikuttamaan supistavasti menoihin, jotka osoittivat 2 562 970 mk:n lisäystä kertomusvuoden menoihin verraten. Luvun Lastensuojelulautakunta määrärahoja vahvistettaessa huomioitiin valtuuston päätös ¹⁾ lastensuojelulääkärien virkojen uudelleen järjestelystä; sen momentille Tilapäistä työvoimaa sisällytettiin 9 000 mk:n suuruinen uusi erä 750 mk:n kuukausipalkkaisen ylimääräisen asiapojan palkkaamiseen ja momentille Kesälomasijaiset uutena eränä 6 000 mk kalliinajanlisäyksineen lääkärin palkkausta varten. Luvun Lastenhuoltolaitokset momentille Kaluston hankinta merkittiin Toivolan koulukodin kohdalle menoerä, 6 000 mk, radion ostamiseksi tyttöosastolle ja momentille Sekalaista Tavolan koulukodin kohdalle sisällytettiin 1 800 mk:n erä koulukotiin hankitun 3 lampaan ruokintakustannuksia varten. Luvun Lastenhoidon neuvonta-asetat tilapäisen työvoiman määrärahaassa varattiin tarvittavat varat, 7 500 mk, uutena eränä lääkärinpalkkion suorittamiseksi Toukolan neuvolassa kerran viikossa pidettävästä vastaanotosta 150 mk:n palkkioon kerralta. Luvun Sijoitus yksityishoitoon, apumaksut y.m. suhteen mainittakoon, että sen momentti Yksityishoito ja jatko-opetus merkittiin 1 000 000 mk:lla korotettuna 7 000 000 mk:ksi. Mitä lastenhuoltolaitosten tiloihin tuli, liitettiin Ryttylän ja Siltalan tilain viljeltyyn pinta-alaan 2 ha lisää viljeltävää maata. Avustukset nimiseen lukuun sisältyviä yksityisten yhdistysten ja laitosten avustuseriä oli kaikkia korotettava, useimpia 10 %, eräit enemmänkin. Uutena momenttina lukuun merkittiin Kalliolan työkeskus 20 000 mk:n menoin.

Menosäännön kahdeksannessa pääluokassa, nimeltä Erinäiset sosiaaliset tehtävät, on huomattava seuraavat muutokset: Entinen Työnvälitystoimisto niminen luku muutettiin Työnvälityslautakunta ja sen toimisto nimiseksi, luvun Urheilu sijasta tuli luku Urheilu ja retkeily uusine nimikkeineen Urheilu- ja retkeilylautakunta, ennen Urheilylautakunta, Kansanpuistot sekä Urheilu- ja pallokentät, joista kaksi viimeksi mainittua nimikettä sisältyi kertomusvuoden talousarviossa kiinteistöjen pääluokkaan erillisinä lukuina, ja entisen luvun Kansanhuoltolautakunta sijasta luku Kansanhuoltolautakunta ja sen toimisto. Luvun Työnvälityslautakunta ja sen toimisto suhteen on merkittävä sodan loppumisesta aiheutuneiden uusien olosuhteiden välitön vaikutus työnvälitystoimiston kaikkien osastojen ja toimintamuotojen toimintaan. Niinpä työnvälitystoimiston työvoimaosasto muutettiin erilliseksi valtion virastoksi. Luvun menojen loppusumma osoitti 6 006 296 mk:n vähennyistä, josta suurin osa, 5 772 173 mk, kohdistui momentille Tilapäistä työvoimaa. Luvun Työttömyyden aiheuttamat erinäiset toimenpiteet ainoa momentti Kaupunginhallituksen käyttövarat työttömyyden varalta korotettiin 800 000 mk:sta 1 000 000 mk:aan ja luvun Yleishyödyllisten tarkoitusten määrärahat momentille

¹⁾ Ks. tämän kert. I san s. 35.

Apurahoja yleishyödyllisille yrityksille ja laitoksille, kaupunginhallituksen määräyksen mukaan varattiin 600 000 mk lisäyksen ollessa 160 000 mk kertomusvuoden määrästä. Urheilu ja retkeily luvun nimikkeeseen Urheilu- ja retkeilylautakunta sisällytettiin entisen Urheilu luvun momenttien Palkkiot ja Tarverahat lisäksi momentit Sääntöpalkkaiset virat, johon merkittiin m.m. vastaperustetun ¹⁾ retkeilyasiamiehen viran palkka, Tilapäistä työvoimaa, Painatus ja sidonta, Matkakulut ja Veroja erinäisistä alueista maalaiskunnissa, joista muille paitsi viimeksi mainitulle ja Palkkiot momenteille siirrettiin varoja Kiinteistöt pääluokan Kiinteistölautakunta ja kiinteistötoimisto luvun vastaavilta momenteilta ja momentille Veroja erinäisistä alueista maalaiskunnissa saman pääluokan Erinäiset menot luvun vastaavalta momentilta ollen eri momenttien määrärahat siten seuraavan suuruiset: Sääntöpalkkaiset virat 234 864 mk, Tilapäistä työvoimaa 74 814 mk, Painatus ja sidonta 3 000 mk, Tarverahat 17 400 mk, Matkakulut 1 500 mk ja Veroja erinäisistä alueista maalaiskunnissa 25 000 mk. Nimikkeen Urheilu- ja pallokentät momentille Urheilukenttien järjestysmiehet ja rahastus uimastadionin kohdalle merkittiin 39 676 mk:n suuruinen uusi erä 440 mk:n viikkopalkkaisen vartijan palkkaamiseen 52 viikoksi. Luvun viimeiseen nimikkeeseen Avustukset sisältyviä leikki-, voimistelu- ja urheiluharrastuksen edistämiseksi varattuja määrärahoja korotettiin, tuntuvimmin momentille Lasten ja varhaisnuorisoin voimistelu- ja leikkityön edistäminen sisältyviä, jonka osalta nousu oli 72 000 mk:sta 100 000 mk:aan. Uutena momenttina sisällytettiin nimikkeeseen Helsingin Latu r.y., jolle merkittiin 6 000 mk hiihtolajien hoitoa varten. Luvun Kansanhuoltolautakunta ja sen toimisto menojen 1 691 623 mk:n suuruudesta noususta 1 050 688 mk kohdistui tilapäisen työvoiman momenttiin, jonka suhteen mainittakoon seuraavaa. Kansanhuoltotoimiston työmäärä kasvoi tuntuvasti v:n 1944 aikana johtuen osittain säännöstelyjärjestelmän kehittymisestä ja osittain eräiden muiden sota-ajan hallintoalojen myöskin kansanhuoltoviranomaisille aiheuttamista uusista tehtävistä. Tämän johdosta toimiston henkilökuntaa oli jatkuvasti lisättävä aiheuttaen se kertomusvuonnakin tarvittavien varojen varaamisen uusien viranhaltijoiden, apulaiskansanhuollonjohtajan, apulaisosastonhoitajan, 2 tarkkailijan, kanslian esimiehen ja 11 toimistoapulaisen palkkaamiseen. Toisaalta pyrittiin mahdollisuuksien mukaan työvoiman järjestelmällisellä keskittämisellä uudelleenorganisoimaan kansanhuoltotoimiston sisäistä toimintaa. Tätä tarkoitusta varten yhdistettiin ravintola- ja kahvilaosastot yhdeksi osastoksi sekä perustettiin maataloustuoteosaston, siirtomaatavaraosaston, kalaosaston, pesuaineosaston ja vaatetusosaston tilitystoimiston tilalle kaksi uutta osastoa, nimittäin tukku- ja vähittäiskauppaosasto sekä laskentaosasto. Luvun viimeinen momentti, Ostokorttien jakelu, merkittiin 1 600 000 mk:sta 2 100 000 mk:ksi korotetuina määrin ostokorttien jakelukustannusten kohoamisen vuoksi. Luvun Väestönsuojelulautakunta ja sen toimisto arviomenot arvioitiin rauhanaikaisten olojen pohjalla. Koska useimmille momenteille merkityt varat eivät olisi riittävät sotatilan yhä jatkuessa, niin merkittäväksi edelleen varoja, tällä kertaa kuitenkin kertomusvuoden määrästä, 14 500 000 mk:sta, 7 000 000 mk:aan vähennettyinä, josta kaupunginhallitus voi kuukausittain tehtävien esitysten perusteella myöntää tarvittavat lisämäärärahat. Luvun Työvoimalautakunta menoarvioon oli tällä kertaa sisällytettävä lautakunnan kaikki menot työnvälitystoimiston työvoimaosaston tultua erotetuksi erilliseksi valtion virastoksi. Joskin luvun menojen kokonaissumma osoitti ainoastaan 83 860 mk:n lisäystä kertomusvuoden menoihin verraten oli kuitenkin tilapäisen työvoiman momentin kohdalla merkittävä, 245 120 mk:n suuruinen nousu, ollen tarvittavia varoja momentilla kaikkiaan 331 772 mk, mikä aiheutui uuden työvoiman palkkaamisesta. Lukuun sisällytyille uusille momenteille Kesälomasijaiset, Vuokra, Lämpö, Valaistus, Siivoaminen ja Painatus ja sidonta varattiin varoja vastaavasti 11 366 mk, 22 350 mk, 6 624 mk, 3 500 mk, 1 500 mk ja 3 000 mk. Uuteen lukuun Asutuslautakunta merkittiin 3 675 mk lautakunnan puheenjohtajan, jäsenten ja sihteerin palkkioiden suorittamiseksi ja niinkään uuteen lukuun Kansaneläkelaisissa säädettyjen lisäeläkkeiden kunnanosuudet 25 000 mk korvausten suorittamiseksi kansaneläkelaitokselle.

Opetustoimen pääluokkaan, järjestyksessä yhdeksänten, sisältyvien eri opetuslaitosten menojen suhteen mainittakoon, että oppilaiden lukumäärä päinvastoin kuin v:n

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 40.

1944 talousarviossa osoitti vähentymistä sekä suomen- että ruotsinkielisten kansakoulujen kohdalla, mutta lisääntymistä ammattikoulujen kohdalla. Kansakoulujen menoarvioihin merkittiin kaupunginvaltuuston eräiden virkojen uudelleen järjestelyä koskevien päätösten ¹⁾ edellyttämät määrärahat. Suomenkielisten koulujen luvun tilapäisen työvoiman määrärahaan, joka osoitti 477 832 mk:n nousua kertomusvuodesta, ja oli nyt 2 050 980 mk, varattiin 75 720 mk:n suuruinen uusi erä kodissakävijäin palkkaamiseen ja 20 000 mk:n erä vahtimestareille iltajatkoluokkien aiheuttaman lisätöyön korvaamiseen. Kaluston hankinta- ja kunnossapitomäärärahoja arvioitaessa otettiin huomioon valtuuston päätös¹⁾ korottamalla edellistä määrärahaa 900 000 mk ja jälkimmäistä 300 000 mk, jolloin summat nousivat vastaavasti 1 010 000 mk:aan ja 400 000 mk:aan. Luvun momenttia Suoranaiset avustukset korotettiin 540 000 mk eli 7 790 000 mk:aan. Ruotsinkielisten kansakoulujen luvun kunnossapitomäärärahaa korotettiin puolella eli 50 000 mk:aan sodan aiheuttamien vahinkojen korjauskustannuksia varten. Suoranaiset avustukset määrärahaa korotettiin 102 000 mk eli 1 316 000 mk:aan. Luvun Kansakoulujen yhteiset menot Koulupuutarhat nimisellä momentilla Kumpulän koulupuutarhan kohdalla varattiin uusina erinä 4 000 mk pensasaitojen leikkausta varten ja 1 000 mk katon korjauskustannuksiin sekä Mäkelän koulupuutarhan kohdalla 4 000 mk ojitustöitä varten. Työväenopistojen menosääntöihin merkittiin luento- ja tuntipalkkioiden korottamiseksi ²⁾ tarvittavat määrärahat. Suomenkielisen opiston luvun vuokramomentin määrärahan alenemisen 126 736 mk eli 488 089 mk:aan aiheutti kouluhallituksen kertomusvuoden huhtikuun 26 p:nä, valtioneuvoston saman vuoden huhtikuun 20 p:nä tekemään päätökseen nojautuen, opistotalon vuokraksi vahvistama uusi vuokra-arvo 436 389 mk. Momentin Tarverahat eriä Ohjelmalliset illanvietot ja Kesätoiminta korotettiin ottaen huomioon valtuuston päätös edellistä 3 000 mk eli 15 000 mk:aan ja jälkimmäistä 5 200 mk eli 22 700 mk:aan. Ruotsinkielisen työväenopiston tarvemäärärahoja korotettiin kertomusvuoden 17 000 mk:sta 23 000 mk:aan oppilaille opintorahojen jakamista varten. Ammatteihin valmistavat koulut nimisen luvun suhteen mainittakoon Valmistavan tyttöjen ammattikoulun ruokintamäärärahan alentaminen kertomusvuoden 496 857 mk:sta 412 625 mk:aan johtuen tämä Helsingistä kotoisin oleville oppilaille maksutonta kouluateriaa varten osoitetun määrärahan siirtämisestä momentille Vähävaraisten oppilaiden ruokinta, jolle varattiin varoja yhteensä 72 250 mk. Lastentarhat luvun suhteen on huomattava menojen yhteisemmän aleneminen 214 753 mk eli 14 198 160 mk:aan, josta suurimmat vähennykset kohdistuivat Lastentarhat laitoksineen nimikkeeseen sisältyviin tilapäisen työvoiman ja ruokinnan määrärahoihin, joiden vähennykset olivat vastaavasti 224 764 mk ja 56 500 mk. Sääntöpalkkaisten virkain tilille merkittiin talousapulaisten palkan korotuksiin ²⁾ tarvittavat varat. Lukuun Avustukset sisältyviä useimpia eri laitosten avustuseriä korotettiin ollen korotus yleensä n. 10 %. Poikkeuksina mainittakoon momentit Kauppakorkeakoulu, Svenska Handelshögskolan i Helsingfors ja Toimelan Vapaaopisto, joilla korotukset olivat vastaavasti n. 45 %, 55 % ja 100 %.

Kymmenennen pääluokan, Sivistystoimi, luvun Kaupunginkirjasto momentille Sääntöpalkkaiset virat merkittiin tarvittavat määrärahat eräiden kirjastoapulaisten palkan korotukseen ²⁾; momentilla Tilapäistä työvoimaa korotettiin erä tilapäisten kirjastoapulaisten palkkaamiseen arkipäivätyöstä 72 000 mk:sta 165 840 mk:aan sekä merkittiin, nojautuen valtuuston päätöksiin ²⁾ oikeuttaa kaupunginkirjaston johtokunta myöntämään kaupunginkirjaston viranhaltijoille yksi vapaapäivä arkisin korvauksena vähintään 3-tuntisesta sunnuntai- ja pyhäpäivätyöstä, 21 000 mk:n suuruinen uusi erä sunnuntai- ja pyhäpäivätyön korvaamiseen. Momentille Lämpö varattiin 59 265 mk:n suuruinen uusi erä 45 tonnin suuruisen koksimmään hankkimista varten. Momentti Kirjallisuus korotettiin 1 200 000 mk:sta 1 400 000 mk:aan. Musiikkilautakunnan luvun määrärahaan Palkkiot sisältyvä sihteerin palkkio korotettiin 1 400 mk:sta 1 750 mk:aan kuukaudessa, koska sihteerä ei nauttinut mitään kalliinajanlisäystä; taloudenhoitajanviran siirtäminen 36 palkkaluokasta 34:nteen huomioitiin ³⁾. Luvun nimikkeeseen kaupunginorkesteri sisältyvää konserttikustannusten määrärahaa korotettiin 87 000 mk eli 517 000 mk:aan, josta mm. erän Ylim. johtajat, solistit ja kuorot osalta korotus oli 25 000 mk nousten se 200 000 mk:aan. Pääluokan viimeiseen lukuun, Avustukset nimiseen, sisältyviä teatterien ja taidelaitosten avustuseriä korotettiin kauttaaltaan 10 %. Uusina moment-

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 37. — ²⁾ S:n s. 39. — ³⁾ S:n s. 40.

teina lukuun merkittiin Suomen laulajain ja soittajain liiton Helsingin piiri ja Helsingfors svenska sångarförbund, edellinen 29 000 mk:n ja jälkimmäinen 15 000 mk:n suuruisena. Teatterien ja oopperan avustusten saannin ehdoksi valtuusto asetti¹⁾ sen, että Suomen kansallisteatteri, ruotsalainen teatteri ja Helsingin kansanteatteri antoivat vähintään 25 sekä suomalainen ooppera vähintään 8 kansannäytäntöä puolin tai sitä halvemmin lipunhinnoin.

Kiinteistöjen pääluokan, yhdennentoista järjestyksessä, luvun Kiinteistölautakunta ja kiinteistötoimisto suhteen mainittakoon sen lisäksi mitä jo on selostettu kyseisen luvun eräiltä momenteilta siirretyistä rahaeristä kahdeksannen pääluokan Erinäiset sosiaaliset tehtävät Urheilu ja retkeily luvun vastaaville momenteille, että lukuun sisällytettiin uusi momentti Muiden kuin varsinaisten toimistovirkailijoiden sairaslomasijaiset, jolle varattiin käyttövaroja 38 000 mk. V:sta 1942 siirrettyyn määrärahaan²⁾ Kiinteistöluettelon laatiminen myönnettiin lisää 80 000 mk. Maatalousosasto nimisen luvun tilapäisen työvoiman momentille merkittiin varat 3 karjakolle entisten 2:n asemesta ja 80 muonamiehelle entisten 75:n asemesta ja momentit Metsänhoito ja Kaupungin mautilojen puistojen kunnossapito poistettiin. Sen sijaan liitettiin pääluokkaan kokonaan uusi luku Metsätalousosasto, johon sisällytettiin tarvittavat varat n. 5 719 ha:n suuruisen metsä- ja puistopinta-alan hoitokustannuksia varten. Metsätalousosasto aloitti toimintansa v:n 1944 alusta, joten saadut kokemukset olivat vielä vähäiset ja perustuivat epänormaaliseen aikaan. Osaston suoranaudessa hallinnassa ja hoidossa olivat ns. lähimetsät sekä Bengtsårin tila Bromarvissa, joiden yhteinen pinta-ala oli n. 4 466 ha. Lisäksi osasto huolehti yhteistoimin kansanpuisto-osaston kanssa kansanpuistojen metsien hoidosta, joiden pinta-ala oli n. 226 ha ja rakennustoimiston puisto-osaston kanssa kaupungin puistojen hoidosta, joiden pinta-ala oli n. 253 ha, sekä edelleen Tervalammen työlaitoksen ja Ryttylän ja Toivoniemen koulukotien metsien hoidosta, joiden pinta-ala oli 774 ha, ollen siten osaston hoidossa toistaiseksi tarkistamattomien tietojen mukaan metsä- ja puistopinta-alaa yhteensä n. 5 719 ha. Kyseiseen uuteen lukuun sisällytettiin 4 momenttia, nimittäin momentit Tilapäistä työvoimaa, Työvälineiden hankinta, Valistustoiminta ja Metsärhoitohenkilökunnan jatkokoulutus, joiden arvioidut menoerät merkittiin vastaavasti 566 660 mk:n, 10 000 mk:n, 7 000 mk:n ja 15 000 mk:n suuruiseksi nousten menojen loppusumma siten 598 660 mk:aan. Luvussa Talos-osasto merkittiin kaupungin talojen hallinto ja hoitomomentille Tilapäistä työvoimaa kaksi uutta erää, nimittäin 6 000 mk talonmiehen palkkaamiseksi Köydenpunojankadun taloon n:o 8 b ja 1 200 mk talonmiehen palkkaamiseksi Ruoholahdenkadun taloon n:o 5. Lämpö momentille varattiin uutena eränä 16 800 mk n. 140 sylen suuruisen halkomäärän kantopalkkion suorittamiseen. Poliisihuoneistojen hallinto ja hoitomomentin Korjaukset määrärahaa korotettiin puolella eli 100 000 mk:aan merkiten siitä 25 000 mk vierailta vuokrattujen poliisihuoneistojen korjauskustannuksia varten. Kauppahallit, kioskit ja torit hallinto ja hoitomomentin Lämpö määrärahaan sisällytettiin 88 000 mk:n suuruinen uusi erä Erottajan väestönsuojan lämmitykseen tarvittavaa voimavirtaa varten. Luvun nimikkeen Rakennusten korjaukset Työväenasuntojen kohdalle merkittiin, ottaen huomioon valtuuston päätös³⁾, uusi momentti Kunnallisten työväenasuntojen Karstulantien varrella olevan rakennuksen XXI korjaaminen, jolle arvioitiin käyttövaroja 859 200 mk. Saman nimikkeen Erinäiset rakennukset ja sekalaiset menot kohdalla momentin Erinäiset korjaukset määräraha nousi huomattavasti eli 729 400 mk:sta 2 762 500 mk:aan, jonka aiheuttivat etupäässä momentille sisällytetyt uudet erät, nimittäin Herttoniemen asema 10 000 mk:n, Herttoniemen perunavarasto 30 000 mk:n, Kyläsaaren puhdistuslaitos 282 000 mk:n, Raja-saaren puhdistuslaitos 80 500 mk:n ja Poliisihuoneisto Aleksanterinkatu n:o 16—18 1 500 000 mk:n suuruisin menoin. Luvun Erinäiset menot suhteen mainittakoon sen lisäksi mitä jo on mainittu sen momentilta Veroja erinäisistä alueista maalaiskunnissa siirretyistä rahaerästä Erinäiset sosiaaliset tehtävät nimisen pääluokan Urheilu ja retkeily luvun vastaavalle momentille, jääden puheena olevan luvun momentti 375 000 mk:n suuruiseksi, että lukuun lisättiin kaksi uutta momenttia: Fiskodlingens vännar nimisen yhdistyksen toiminnan tukeminen 40 000 mk:n suuruisin menoin ja Helsingin matkailijakartan uusi painos 65 000 mk:n suuruisin menoin.

¹⁾ Kvsto. 20 p. jouluk. 459 §. — ²⁾ Ks. v:n 1942 kert. I osan s. 20 ja 41. — ³⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 49.

Pääluokan Yleiset työt, joka on järjestyksessä kahdestoista, menoja arvioitaessa edellytettiin olosuhteiden työvoiman ja rakennustarvikkeiden niukkuuteen sekä rakennustöitä koskeviin rajoituksiin nähden pysyvän samanlaisina kuin edellisenäkin vuonna, joten esim. kaupungin omaisuuden korjausta ja kunnossapitoa varten tarkoitettuja määrärahoja merkittiin vain siinä määrin, että omaisuuden suoranaisten turmeltumien välttymistä edelliseen vuoteen verraten. Luvun Yleisten töiden lautakunta ja rakennustoimisto suhteen mainittakoon, että Vuokra momentille merkittiin 16 704 mk:n suuruinen uusi erä Satamarakennusosasto, Herttoniemen asema. Mitä erityisesti katujen ja teiden sekä viemärien korjausta ja kunnossapitoa varten varattaviin määrärahoihin tuli, korotettiin niitä siinä toivossa, että mahdollisesti muuttuvat olosuhteet vähitellen lieventäisivät sekä työvoima- että tarveainepulaa. Siten luvun Kadut ja tiet korjaus ja kunnossapito nimikkeen alaisen momentin Katujen, teiden ja yleisten paikkojen korjaukset ja kunnossapito määräraha korotettiin 5 800 000 mk:sta 10 000 000 mk:aan. Samoin luvun Viemärit korjaus- ja kunnossapitokustannuksia varten tarkoitettuja varoja merkittiin momentille Viemärien korjaus ja kunnossapito korotetuksi määrin nousten arvioitu summa 2 040 250 mk:sta 3 400 000 mk:aan. Luvun toisella momentilla Puhdistuslaitosten käyttö ja hoito varattiin tarvittavat varat 140 000 mk:n suuruisena uutena eränä 4 liettelavan korjauskustannuksia varten sekä samoin varat 140 000 mk:n suuruisena eränä yhteensä 7 kaasumittarin uusimista varten. Niinikään luvun Istutukset korjaus- ja kunnossapito määrärahoja korotettiin merkitsemällä momentille Puistot ja istutukset 700 000 mk:n suuruinen lisäys, joten määräraha nousi 3 500 000 mk:aan. Myöskin luvun Varasto eräiden momenttien määrärahoja oli korotettava, tuntuvimmin momentille Kuorma-autojen korjaus, varaosia ja renkaita sisältyviä, joiden osalta nousu oli 450 000 mk:sta 1 000 000 mk:aan. Kertomusvuoden talousarviossa luku Työntekijäin erinäiset edut merkittiin pääluokkaan tällä kertaa Työntekijäin ja työmäärärahoista palkattujen kuukausipalkalla olevien viranhaltijoiden erinäiset edut nimiseksi. Luvun momenteilla oli tapahtunut huomattavia muutoksia kumpaankin suuntaan. Näistä mainittakoon momenttien Kesäloma, Sairasapu ja Kansaneläkelaitokselle suoritettavat vakuutusmaksut kohoaminen vastaavasti 5 000 000 mk:sta 6 500 000 mk:aan, 3 400 000 mk:sta 4 600 000 mk:aan ja 600 000 mk:sta 1 000 000 mk:aan ja momentin Reserviin kutsuttujen palkkaus aleneminen 17 000 000 mk:sta 3 000 000 mk:aan.

Kolmannentoista pääluokan, Puhtaanapito, luvussa Katujen ja kiinteistöjen puhtaanapito momentin Työpalkat määrärahoissa tapahtui huomattavampi nousu ollen lisäys 789 278 mk. Kertomusvuoden talousarviossa luvun momentti Työntekijäin erinäiset edut merkittiin tällä kertaa Työntekijäin ja työmäärärahoista palkattujen viranhaltijain erinäiset edut nimiseksi ja arvioitiin sille varoja 2 405 000 mk, joten momentin määräraha aleni 1 845 000 mk:lla edellisen vuoden vastaavaan lukuun verraten. Huomioon ottaen valtuuston päätös¹⁾ sisällytettiin puheena olevaan lukuun 1 130 000 mk uudistöitä varten.

Neljännentoista, satamien menot käsittävän pääluokan luvun Satamaliikenne entistä nimikkeistä Satamahinaaja ja Jäänsärkijä Otso muodostettiin uusi nimike Satamahallinnon alukset, johon käytännöllisistä syistä, työvoiman niukkuuden takia, sisällytettiin tarvittavat varat satamalaitoksen molempia aluksia Tursoa ja Otsoa varten yhdistämällä entisten nimikkeiden vastaavat momentit keskenään. Uuden nimikkeen momentille Tilapäistä työvoimaa merkittiin satama-alue Turson kohdalle 1 500 mk kirvesmiehen palkkaamiseen ja erä Vuosilomapalkka ja siihen sisältyvän vapaan asunnon ja ravinnon vastikekorvaus, jota varten varattiin 4 000 mk. Saman luvun nimikkeestä Erinäiset menot poistettiin momentit Satama-alueen kaasuväläistus ja Katajanokan satamaosan vartiointi, joista viimeksi mainittu siirrettiin Satamakannanta luvun viimeiseksi momentiksi. Ottaen huomioon valtuuston päätös²⁾ Helsingin makasiini oy:n toiminnan siirtämisestä satamalautakunnan alaiseksi poistettiin luvusta Satamakannanta momentit Korvaus Helsingin makasiini oy:lle vapaa-ajan vuokrasta, Vuokra Helsingin makasiini oy:lle tulli- ja pakkahuoneista, Korvaus Helsingin makasiini oy:lle satamakannannasta sekä Korvaus Helsingin makasiini oy:lle Länsisataman satamatyöntekijäin odotus- ja ruokailuhuoneesta sekä muodostettiin lukuun uusi nimike Va-

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 52.

rastoimisosasto ja laiturihuolto, johon uusina momentteina sisällytettiin Palkkausmenot 8 500 000 mk:n menoin, Käyttömenot 5 410 000 mk:n menoin, Korjauskustannukset 1 500 000 mk:n menoin ja Korko ja kuoletus 2 786 000 mk:n menoin sekä luvun entiset momentit Tullilaitokselle suoritettava kantopalkkio, Teurastamon toimistolle suoritettava palkkio kannosta kalasatamassa ja Poistot ja palautukset entisen suuruisina eli vastaavasti 36 000 mk:n, 2 000 mk:n ja 75 000 mk:n menoin. Nimikkeen viimeiseksi momentiksi merkittiin jo edellä mainittu momentti Katajanokan satamaosan vartiointi myöskin entisen suuruisena eli 20 320 mk:n menoin. Kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemä päätös ¹⁾ eräiden virkojen uudelleenjärjestelystä ja palkkojen korottamisesta huomioitiin. Tehdyt muutokset kohottivat huomattavasti luvun menojen loppusummaa, joka nousi 6 394 074 mk:sta 23 195 290 mk:aan.

Viidennentoista pääluokan, Teurastamo, arviotulot huomioonottaen laskettiin arvioitu tappio v. 1945 3 234 590 mk:ksi sen oltua kertomusvuoden talousarvion mukaisesti 2 651 342 mk. Teurastamon vuokramäärärahaan lisättiin lihantarkastamon vuokra 4 800 mk, joten momentin loppusumma nousi 1 998 137 mk:aan. Luvun useiden momenttien määrärahoja oli korotettava, tuntuvinmin momenteille Yleisten laitteiden kunnossapito, Käyttövoima ja Rakennusten, teiden ja ratojen korjaukset sisältyviä, joiden osalta korotukset olivat vastaavasti 203 250 mk, 195 000 mk ja 325 710 mk.

Elintarvikekeskuksen pääluokan, kuudennentoista, sekä arviomenot että -tulot huomioonottaen laskettiin laitoksen tuottavan voittoa 1 286 108 mk eli 287 285 mk vähemmän kuin kertomusvuoden talousarvion mukaisesti. Kaupunginvaltuuston päätökset ²⁾ eräiden virkojen palkkojen järjestelystä ja uusien virkojen perustamisesta huomioitiin. Liikennekustannusten yleisen nousun takia korotettiin käyttövarojen määrärahaa 200 000 mk nouden momentin loppusumma 800 000 mk:aan.

Seitsemännentoista, teknillisten laitosten pääluokan kohdalla arvioitiin vesijohtolaitoksen ja kaasulaitoksen luvuissa, huomioonottaen laitosten sekä tulot että menot, kummassakin syntyvän vajausta, edellisessä 4 083 449 mk, oltuaan se kertomusvuoden talousarviossa 742 491 mk, ja jälkimmäisessä 25 559 058 mk, oltuaan se kertomusvuoden talousarviossa 8 126 683 mk, kun taas sähkölaitos tuotti ylijäämää, josta tarkemmin tuosääntöä koskevassa selostuksessa. Vesijohtolaitoksen luvun kassa- ja tilivirastomäärärahaassa Huoneistomenot huomioitiin 15 000 mk käsittävä uusi erä suojatunnelin vuokraa varten ja käyttömäärärahoissa momentilla Vedenpuhdistus ja -pumppuaminen 200 000 mk käsittävä uusi erä rikkihapon hankintakustannuksiin. Jakelun palkkamäärärahaa määriteltäessä huomioitiin kaupunginvaltuuston päätös ³⁾ nuoremman putkimestarinviran muuttamisesta vanhemman putkimestarin viraksi. Yhteisten sekalaismenojen määrärahaassa Työntekijäin ja viranhaltijain erinäiset edut momentin erä Kesälomat sekä vapaapäivä- ja reserviin kutsuttujen palkat alennettiin 1 800 000 mk:sta 1 000 000 mk:aan. Kaasunkulutus arvioitiin v:n 1945 talousarviossa 24 000 000 m³:ksi oltuaan se kertomusvuoden talousarviossa 40 000 000 m³ ja sen perushinnaksi laskettiin 3: 75 mk m³:ltä edellisen vuoden 2: 10 mk:n asemesta. Kaasulaitos luvun menot vähenivät 34 449 625 mk, mikä vähennys miltei kokonaan kohdistui määrärahoihin Kaasunvalmistuksen aine- ja työkustannukset y.m., Kaasunvalmistuksen sivutuotteet ja Korjaukset ja muut kustannukset, joiden osalta vähennykset olivat vastaavasti 31 693 000 mk, 846 000 mk ja 2 303 000 mk, sekä katu- ja satamavalaistusmäärärahoihin, joista poistettiin momentti Työpalkat ja muut kustannukset, mikä momentti kertomusvuoden talousarviossa arvioitiin 1 095 960 mk:n suuruiseksi. Kaupunginvaltuuston eräitä virka- ja palkkajärjestelyjä koskevat päätökset ³⁾ huomioitiin. Luvun yhteisten sekalaismenojen määrärahoissa havaittiin vähennystä 13 128 000 mk, josta 2 741 000 mk kohdistui momenttiin Työntekijäin ja viranhaltijain erinäiset edut, nouden se 2 145 000 mk:aan. Sähkölaitoksen kassa- ja tiliviraston sekä jakelun palkkatileille merkittiin kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemien päätösten edellyttämät määrärahat, nimikkeessä Käyttö momentille Energianhankinta ja käyttötarvikkeet merkittiin lisäystä 5 220 000 mk nouden määräraha 61 060 000 mk:aan ja jakelumäärärahoissa Palkat huomioitiin Sekalaiset niminen 350 000 mk:n suuruisen uusi erä. Saman määrärahan momentti Neuvonta ja mainos muutettiin Kuluttajapalvelu nimiseksi ja se merkittiin 175 000 mk:n suuruiseksi. Yhteisten sekalaismenojen määrärahoja korotettiin,

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 53. — ²⁾ S:n. s. 54. — ³⁾ S:n s. 55.

tuntuvimmin momenteille Osuus kaupungin suorittamiin eläkkeisiin, Työntekijäin ja viranhaltijain erinäiset edut sekä Vakuutukset ja verot, joiden osilta korotukset olivat vastaavasti 800 000 mk, 774 000 mk ja 355 000 mk. Höyrynnmyynti nimikkeen ainoalle momentille Hiiliä kaasulaitoksen ja katurakennusosaston putkivalimon höyryntarpeeseen varattiin käyttövaroja 4 774 000 mk, joten lisäys oli 1 309 000 mk edelliseen vuoteen verraten.

Sekalaiset yleiset menot nimisessä kahdeksannestaatoista pääluokassa oli kertomusvuoden talousarvioon verraten havaittavissa toiseksi suurin nousu kuin muissa varsinaisten menojen pääluokissa, tarkemmin sanoen 20 120 830 mk:n suurinen. Ensimmäiseen lukuun, Erinäiset määrärahat, sisältyviä entisiä avustuseriä korotettiin useimpia 10 %. Entiset momentit Helsingin suojeluskunnan apuraha sekä Rintamalla olevien helsinkiläisten viihdytystoiminta, kaupunginhallituksen käytettäväksi voitiin poistaa. Tämän luvun kohdalla menojen loppusumma osoitti kuitenkin 679 170 mk:n vähennyistä edelliseen vuoteen verraten, kun sitä vastoin pääluokan todellinen lisäys tapahtui sen toisessa ja viimeisessä luvussa Käyttövarat, jonka menojen loppusumma lisääntyi 20 800 000 mk. Useimpia luvun käyttövaramomenteja oli välttämätöntä korottaa, huomattavimmin eli 17 000 000 mk kaupunginhallituksen käyttövaroja Kalliinanjanlisäykset palkanauttijoille. Entiset momentit Vuosien 1941 ja 1942 kesälomien järjestely sekä Vuoden 1943 kesälomien järjestely sotapalveluksessa oleville sitä vastoin voitiin poistaa.

Yhdeksännentoista pääluokan, Korot ja lainakustannukset, luvun Tilapäisluoton korot kohdalla havaittiin pienehkö nousu, 3 000 000 mk:sta 5 000 000 mk:aan. Samoin luvun Kustannukset ja poistot momentteja Korokojen kurssitappiot ja Kuoletusten kurssitappiot korotettiin, edellistä 1 500 000 mk ja jälkimmäistä 4 500 000 mk, aiheuttaen korotukset 6 000 000 mk:n lisäyksen luvun menojen loppusummassa, joka nousi 12 650 000 mk:aan.

Verojen poistojen ja palautusten pääluokassa, joka on järjestyksessä kahdeskymmenes, momentti Kunnallisverojen poistot ja palautukset aiheutti 15 000 000 mk:n lisäyksen.

Pääomamenot alkavan kahdenkymmenennenensimmäisen pääluokan, Tuloa tuottavat pääomamenot, lukuun Kiinteistöostot merkittiin valtuuston päättämät määrät Kruunuvuorenkadun tonttien n:ot 11 ja 13 ostoon ¹⁾ ja Kaupungin Asunto-oy. Sammatti nimisessä yhtiössä omistamia huoneistoja varten tarvittavaan lisämaksuun ²⁾. Lukuun Satamat merkittiin valtuuston päätöksen mukaisesti satamalautakunnan käytettäväksi uusi määräraha Satamahinaaja-jäänsärkijän hankintakustannusten peittäämiseksi, 1 769 000 mk ³⁾. Aikaisemmin aloitettuja, v. 1945 jatkettavia töitä varten sisällytettiin lukuun seuraavat rahamäärät: Lisämäärärahaa aikaisemmin päätettyjä, vielä tekemättä olevia töitä varten 4 400 000 mk, Hernesaaren satama-alueen rakennustöiden jatkamiseen 2 000 000 mk, Katajanokan rakennustöiden jatkamiseen 2 500 000 mk, Herttoniemen rakennustöiden jatkamiseen 11 200 000 mk ja laiturien uudistamiseen 3 000 000 mk. Lisäksi merkittiin lukuun täyteen ottoon rannoille 350 000 mk sekä korvausta rakennustoimiston yleiskustannuksista 2 345 000 mk. Lukuun Vesijohtolaitos sisältyi viisi entistä momenttia, nimittäin Vesimittarien hankinta, jolle merkittiin 300 000 mk entisen 100 000 mk:n asemesta ja Tasotuksia ja istutuksia Vanhankaupungin saostuslaitoksen ympärille, jolle varattiin 100 000 mk kuten ennenkin sekä momentit Pitäjänmäen teolisuusalueella rakenteilla olevien tai tehtäväksi päätettyjen vesijohtojen valmiiksi saattaminen, Kaupungin alueella rakenteilla olevien tai tehtäväksi päätettyjen vesijohtojen valmiiksi saattaminen ja Oulunkylän uudelle asutusalueelle tehtäväksi päätettyjen vesijohtojen valmiiksi saattaminen, joiden määrärahat merkittiin vastaavasti 1 367 000 mk:lla, 1 286 000 mk:lla ja 3 850 000 mk:lla alennettuina eli 938 000 mk:n, 1 396 000 mk:n ja 850 000 mk:n suuruisiksi. Lisäksi huomioitiin valtuuston päätöksen mukaisesti uudet määrärahat, Uusia vesijohtoa Herttoniemen teollisuusalueelle, Teknillisten laitosten hallituksen käytettäväksi Kaupunginhallituksen määräämien, yleis-tilanteen mahdollisen muutoksen johdosta tarpeelliseksi katsottavien vesijohto- tai muiden uudistöiden suorittamiseen, Herttoniemen rakenteilla olevan päävesijohdon valmiiksi saattaminen, Herttoniemen läntisellä asutusalueella rakenteilla olevien tai tehtäväksi päätettyjen vesijohtojen valmiiksi saattaminen, Herttoniemen teollisuusalueella

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 41. — ²⁾ S:n s. 48. — ³⁾ S:n s. 52.

rakenteilla olevien tai tehtäväksi päätettyjen vesijohtojen valmiiksi saattaminen, Pakilan omakotialueelle ensimmäisessä rakennusvaiheessa tehtäväksi päätettyjen vesijohtojen valmiiksi saattaminen sekä Vanhankaupungin Siltasaarella rakenteilla olevan suodatinrakennuksen ja yhden suodattimen valmiiksi saattaminen. Luvun Kaasulaitos määräraha Pääputkiverkon laajennus ja uusiminen alennettiin 2 707 000 mk:sta 789 000 mk:aan sekä momentin Kaasumittarien osto 1 000 000 mk:sta 500 000 mk:aan. Sitä vastoin momentin Johtoverkon laajentaminen teknillisten laitosten hallituksen määräyksen mukaan määräraha merkittiin 250 000 mk:sta 3 000 000 mk:ksi korotetuin määrin. Valtuuston päätösten mukaisesti varattiin uusi, 3 800 000 mk:n suuruinen määräraha kaasuuunien hiilen- ja koksinkuljetuslaitteita varten ¹⁾ ja 6 000 000 mk kolmen turpeenhiiltouunin (Pilo) ostoon ¹⁾. Sitä paitsi varattiin uutena eränä tarvittavat varat, 19 000 000 mk, vielä seitsemän turpeenhiiltouunin (Pilo) hankkimista varten. Sähkölaitoksen luvun kokoonpano oli aivan entinen ja merkittiin sen momentille Rakennukset 13 120 000 mk, josta 470 000 mk valtuuston päätöksen ²⁾ mukaisesti varattiin Sörnäisten voima-aseman 35 kV kytkinhuoneen laajentamiseen. Koneistomääräraha arvioitiin 16 500 000 mk:ksi, josta valtuuston päätöksen ²⁾ mukaisesti merkittiin 4 000 000 mk Sörnäisten voima-aseman kattilatehon lisäystä varten. Muut momentit olivat seuraavan suuruiset: Johtoverkko ja jakelulaitteet 9 027 000 mk, Katuvalaistuslaitteet 2 067 000 mk, Johto- y.m. työt, teknillisten laitosten hallituksen määräyksen mukaan 200 000 mk, Talajohtotyöt 250 000 mk, Sähkölaitosten hankinta 1 500 000 mk ja Kaupunginhallituksen käytettäväksi 150 000 mk. Lukuun Talorakennukset sisällytettiin valtuuston päätösten nojalla teurastamon lattioiden korjaamista sekä kellaritilan hankkimista varten 378 000 mk ³⁾, suolakalavaraston rakentamista varten kalasatamaan 6 050 000 mk ³⁾, Tervalammen työlaitoksen sikalan rakentamista varten 1 037 000 mk ⁴⁾ sekä lisäksi kaupunginvaltuuston käytettäväksi asuntojen rakentamiseen 6 000 000 mk, asuntojen kunnostamiseen talossa Kruunuvuorenkatu n:o 11—13 3 655 000 mk ja korvausta rakennustoimiston yleiskustannuksista 7 112 000 mk. Pääluokan lukuun Siirrot rahastoihin sisältyi 300 000 mk siirtoa varten Kulosaaren sillan rahastoon ja uutena määrärahana valtuuston päätöksen mukaisesti 23 000 000 mk verotasausrahastoa varten ⁵⁾. Luvun Muut sijoitukset määrärahaa Puhelinosuuksia alennettiin 150 000 mk:sta 100 000 mk:aan. Sitä paitsi varattiin valtuuston päätöksen nojalla lainojen myöntämistä varten kiinteistöjen pommitusvaurioiden korjaamiseen 1 000 000 mk ⁶⁾ ja Helsingin makasiini oy:n osakkeiden ostoon 12 080 250 mk. Kyseisen pääluokan menojen loppusumma osoitti 116 025 622 mk:n nousua kertomusvuoteen verraten aiheuttaen eri lukujen kohdalla sangen tuntuviakin muutoksia. Niinpä esimerkiksi luvut Kaasulaitos, Talorakennukset, Siirrot rahastoihin ja Muut sijoitukset osoittivat vastaavasti 26 742 000 mk:n, 37 187 377 mk:n, 22 844 000 mk:n ja 13 027 450 mk:n lisäystä. Sähkölaitoksen luku osoitti sitä vastoin 8 561 000 mk:n vähennyistä.

Kahdennessakymmenennessätoisessa, tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokassa talorakennusten lukuun merkityistä menoista tuli sairaanhoidon osalle 580 600 mk, mistä valtuuston päättämä määrä uuden höyrykattilan hankkimiseen ja perunakellarin järjestämiseen Marian sairaalaan ⁷⁾, huoltotoimen osalle valtuuston päättämä määrä, 550 000 mk, Tervalammen työlaitoksen talousrakennuksen uudelleenrakentamista varten ⁸⁾, lastensuojelun osalle 438 500 mk, opetustoimen osalle 168 000 mk, mistä valtuuston päättämä määrä Snellmaninkadun 18:ssa olevan kansakoulun piharakennuksen sisustamiseen ⁹⁾, työväenasuntojen osalle valtuuston päättämä määrä, 712 400 mk, Kangasalantien ja Somerontien varrella olevien työväenasuntojen pommitusvaurioiden korjaamiseen ¹⁰⁾, sekä lisäksi Albergan kartanon n.s. uuden päärakennuksen kunnostamiseen valtuuston päättämä määrä ¹⁰⁾ ynnä parakkien rakentamista varten 3 000 000 mk ja korvausta rakennustoimiston yleiskustannuksista 655 450 mk. Katujen ja teiden lukuun merkittiin uusia katuja ja teitä varten yhteensä 24 000 000 mk kertomusvuoden 18 175 000 mk:n asemesta sekä lisäksi aikaisemmin päätettyjä, vielä tekeväksi olevia töitä varten 11 000 000 mk, asfaltin sulatusuunin hankkimiseen Tervasaareen 370 000 mk ja jalkakäytävälaittojen valmistuskoneen hankkimista varten

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 56. — ²⁾ S:n s. 57. — ³⁾ S:n s. 54. — ⁴⁾ S:n s. 34. — ⁵⁾ S:n s. 11. — ⁶⁾ S:n s. 10. — ⁷⁾ S:n s. 33. — ⁸⁾ S:n s. 34. — ⁹⁾ S:n s. 37. — ¹⁰⁾ S:n s. 49.

betonivalimoon 850 000 mk. Lukuun Viemärit merkittiin uusia viemäreitä varten kertomusvuoden 11 425 000 mk:n asemesta 30 000 000 mk. Sitä paitsi merkittiin määräraha Viemäreitten uusiminen 3 500 000 mk:sta 11 000 000 mk:ksi korotetuin määrin sekä 19 000 000 mk:n lisämääräraha aikaisemmin päätettyjä, vielä tekemättä olevia töitä varten. Urheilukentät luvun nimikkeen Katurakennusosasto alaiselle momentille Uusia urheilulaitteita varattiin 335 000 mk, mistä merkittiin valtuuston päätöksen mukainen määrä, 80 000 mk, jääkiekkoaluetta varten tarvittavien aidan, maalien ja valaistuslaitteiden hankkimiseen ¹⁾). Lisäksi sisällytettiin lukuun 1 000 000 mk:n lisämääräraha aikaisemmin päätettyjä, vielä tekemättä olevia töitä varten, sekä korvausta rakennustöiden yleiskustannuksista 133 500 mk. Istutukset nimiseen lukuun sisällytettiin edellisessä talousarviossa esiintymättömiä määrärahoja 25 000 mk lehmusten istuttamiseen Linnankoskenkadun varrelle, 60 000 mk Linnankosken- ja Lastenlinnankadun kulmauksessa olevan puistikkoalueen kunnostamiseen, 25 000 mk Munkkiniemenkadun ja Tammitien kulmauksen puistikon järjestämiseen, 550 000 mk Eläintarhan tasotus- ja siistmistöitä varten, 400 000 mk krematorion ja entisen teurastamon välisten alueiden kunnostamiseen, 1 500 000 mk:n lisämääräraha aikaisemmin päätettyjä, vielä tekemättä olevia töitä varten, 1 100 000 mk Torkkelin- ja Pengerkadun välisen puistoalueen tasotustöitä varten sekä aikaisemmin aloitettuja töitä varten 95 000 mk Lant. Kaivopuiston uuden ja vanhan tien välisen alueen kunnostamisen jatkamiseen, 90 000 mk Pihlajatie ja Munkkiniemenkadun kulmauksen istutuksen järjestämiseen ja 350 000 mk Väinölänkadun koillispuolella puistikkoalueen kunnostamiseen. Työttömyys- ja avustustöiden lukuun merkittiin entinen määrä, 1 700 000 mk, kaupunginhallituksen käytettäväksi erinäisiin avustustöihin sekä 1 000 mk:sta 20 000 000 mk:ksi korotetuin määrin valtuuston määrärauksen mukaisesti työttömyyden lieventämiseksi tarkoitettuihin töihin. Lukuun Väestönsuojelutöitä sisältyi valtuuston päätöksen mukaisesti 4 710 000 mk Korkeavuorenkadun kalliosuojan laajentamiseen ²⁾). Edellisen talousarvion luku Perushankinnat poistettiin ja uutena lukuna pääluokkaan merkittiin Siirtolapuutarhat valtuuston päätöksen mukaisesti 3 100 000 mk:n menoin siirtolapuutarhan perustamiseksi Marjaniemeen ³⁾). Viimeiseen lukuun Käyttövarat, sisältyi sen entinen ja ainoa momentti Kaupunginhallituksen käytettäväksi entisen, 1 500 000 mk:n, suuruisena.

Näiden menojen puheena ollen mainittakoon valtuuston päätös ⁴⁾, että sellaisia pääluokkiin Tuloa tuottavat pääomamenot ja Tuloa tuottamattomat pääomamenot kuuluvia uudistöitä, joita varten talousarvioon oli merkitty siirtomääräraha, sai aloittaa ainoastaan kaupunginhallituksen suostumuksella.

Kahdenteenkympsenenteenkolmanteen ja viimeiseen, velan kuoletuksen menot käsittelevään pääluokkaan kertomusvuoden talousarviossa sisältynyt luku Velkakirjalainat poistettiin. Pääluokan loppusumma osoitti 1 193 789 mk:n vähennyistä kertomusvuoden talousarvioon verraten eli 78 307 864 mk.

Tulosääntö. Varsinaisten tulojen ensimmäisessä osastossa, Yleinen kunnallishallinto, toisessa, Oikeus- ja järjestystoimi, kolmannessa, Palotoimi, kahdennessatoista, Yleiset työt, kolmannessatoista, Puhtaanapito, viidennessatoista, Teurastamo, ja kuudennessatoista, Elintarvikekeskus, ei ollut havaittavissa mitään mainittavia muutoksia.

Terveystoimien neljännen osaston momentille Maidontarkastamo merkittiin kaksi uutta pienekkää tuloerää, nimittäin tuloja A.B.R.-kokeista 2 000 mk ja tuloja jätemaidosta samoin 2 000 mk.

Sairaanhoidon osaston, viidennen, tulot osoittivat huomattavasti pienempää nousua kuin edellisenä vuonna, ollen lisäys nyt ainoastaan 3 458 416 mk. Marian sairaalan ja kulkutautisairaalan osalta tulot pysyivät entisen suuruisina ja Kivelän sairaalan ja tuberkuloosisairaalan osalta ne vähenivät, edellisen osalta 1 500 000 mk ja jälkimmäisen osalta 2 500 000 mk. Nikkilän sairaalan tulot sitä vastoin lisääntyivät 500 000 mk. Huomattavien tulojen lisäys tapahtui momentilla Valtionapu, jonka arviotulot merkittiin 4 690 000 mk:sta 11 234 384 mk:ksi korotetuin määrin.

Kuudennen, huoltotoimen osaston luvussa Korvaukset annetusta huollosta vähenivät valtiolta saatavat korvaukset ja hyvitykset 800 000 mk, vierailta kunnilta saatavat korvaukset 600 000 mk ja yksityisiltä korvausvelvollisilta saatavat korvaukset 400 000 mk. Tervalammen työlaitoksen tuloihin merkittiin uusi 120 000 mk:n suuruinen saatava val-

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 50. — ²⁾ S:n s. 36. — ³⁾ S:n s. 49. — ⁴⁾ Kvsto 20 p. jouluk. 459 §.

tiolta, koska laitoksessa olevien sukupuolitautisten hoidosta valtio suoritti korvauksen. Maatilan tuloihin merkittiin niinkään uusi, 6 150 mk:n suuruinen tuloerä Lampola. Työtupien osalta tulot vähenivät 500 000 mk koska työtupien toiminta tapahtui edelleen supistetussa muodossa.

Lastensuojelu nimiseen seitsemänteen osastoon sisältyvää tulomomenttia Lastenhoitokorvaukset korotettiin 300 000 mk eli 3 800 000 mk:aan.

Kahdeksannessa osastossa, Erinäiset sosiaaliset tehtävät, tulot vähenivät luvussa Työnvälitystoimisto 7 380 000 mk:sta 1 722 500 mk:aan; vähennys johtui pääasiallisesti työnvälitystoimiston työvoimaosastosta, joka muutettiin erilliseksi valtion virastoksi, jolloin valtion tähän saakka kokonaisuudessaan korvaamat työvoimaosaston menot jäivät nyt tuloina huomioonottamatta. Henkisen työn osaston sekä ammatinvalinnan ohjauksen osalta merkittiin v. 1945 saatavan 50 %:n korvaus, samoin nuoriso-osaston osalta merkittiin korvaus 50 %:ksi. Työvoimalautakunnalle suoritettavat korvaukset varusteista ja palkkaennakoista vähenivät 250 000 mk:sta 50 000 mk:aan.

Järjestyksessä yhdeksännessä osastossa, Opetustoimi, merkittiin sekä suomen- että ruotsinkielisten kansakoulujen valtionapu valtioneuvoston kertomusvuonna heinäkuun 6 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti 500 mk:ksi oppilasta kohden entisen 440 mk:n sijasta, jolloin valtionapu nousi edellisten osalta 10 000 oppilaalta 5 000 000 mk:aan ja jälkimmäisten osalta 1 700 oppilaalta 850 000 mk:aan. Valmistavan poikain ammattikoulun kohdalta momentti Luontoisedut poistettiin.

Kymmenennen osaston, Sivistystoimi, tuloja arvioitaessa korotettiin tulot kaupunginorkesterin osalta 900 000 mk:sta 1 000 000 mk:aan.

Kiinteistö nimisen yhdenentoista osaston tulojen loppusumma osoitti 645 659 mk:n vähennystä kertomusvuoden talousarvion vastaavaan lukuun verraten. Luvun Kiinteistötoimisto tulot karttojen ja jäljennösten myynnistä merkittiin tällä kerralla 107 000 mk:ksi, jolloin Helsingin matkailijakartan myynnistä arvioitiin kertyvän tuloja 100 000 mk. Tonttien ja alueiden vuokrat käsittävän luvun momentille Satamaliikenteelle osittain luovutetuilla alueilla olevat teollisuus-, varasto- y m. tontit sisällytettiin uutena eränä 31 560 mk Ruoholahden satamasta kertyviä vuokria. Luku Metsätalousosasto oli uusi ja sen tulot arvioitiin 1 789 550 mk:ksi. Lukuun sisällytettiin seuraavat 3 momenttia: Metsätuotteiden myynnit, Vuokra- y.m. tuloja ja Toimitusmaksut, joiden arviotulot merkittiin vastaavasti 1 711 000 mk:ksi, 55 000 mk:ksi ja 23 550 mk:ksi. Luvun Kiinteistölautakunnan hoidossa olevien rakennusten ja huoneistojen vuokrat osalta tulot, jotka kertomusvuonna lisääntyivät 7 436 224 mk, vähenivät tällä kerralla 738 545 mk. Niinkään luvun Muiden kuin kiinteistölautakunnan hoidossa olevien rakennusten vuokrat osalta tulot, joiden lisäys kertomusvuonna oli 10 493 214 mk, vähenivät 222 249 mk. Myynti- ja toripaikkojen vuokrat käsittävän luvun momentille Kauppahallit, kioskit ja torit sisällytettiin uutena eränä 118 920 mk Erottajan väestönsuojan kioskeista kertyviä vuokria.

Neljännentoista osaston, Satamat nimisen, tulojen loppusumma osoitti 2 950 704 mk:n lisäystä edellisen vuoden talousarvion vastaavaan lukuun verraten. Uutena alanimikkeenä sisällytettiin osastoon Varastoimisosasto ja laiturihuolto, jolle arvioitiin tuloja varastohuonevuokrista 5 500 000 mk, maanvuokrista 2 880 000 mk, työmaksuista 700 000 mk, laiturihuollosta 5 200 000 mk, nostureista 2 800 000 mk ja sekalaisista tuloista 220 000 mk.

Teknilliset laitokset nimisen seitsemännentoista osaston tulojen suhteen mainittakoon, että arvioitiin vesijohtolaitoksen ja kaasulaitoksen, kuten menosääntöä koskevasta selostuksesta ilmenee, aiheuttavan vajeusta, mutta sähkölaitoksen luvussa sitä vastoin syntyvän ylijäämää, 63 448 188 mk, mikä edellisessä talousarviossa oli ollut 56 640 008 mk. Vesijohtolaitoksen luvun tulojen loppusumma osoitti kertomusvuoden talousarvion vastaavaan lukuun verraten 290 500 mk:n vähennystä, kaasulaitoksen luvun tulojen loppusumma 51 882 000 mk:n vähennystä ja sähkölaitoksen luvun tulojen loppusumma 16 121 500 mk:n lisäystä. Kaasulaitoksen tulojen suurin vähennys kohdistui sivutuotteista saataviin tuloihin, jotka vähenivät 94 488 000 mk:sta 34 709 000 mk:aan eli 59 779 000 mk. Laitoksen voitto tilaustöistä ja myymälästä arvioitiin 10 000 mk:ksi kertomusvuoden 200 000 mk:n asemesta ja momentit Katuvalaistus ja Satamavalaistus poistettiin kokonaan.

Sekalaisten yleisten tulojen osastoon, kahdeksanteentoista, lisättiin uusi momentti

Raitiotie- ja omnibusliikenne, jonka arviotulot merkittiin 4 585 000 mk:n suuruisiksi.

Yhdeksänentoista osaston, Korot ja osingot, luvun Korot momentti Helsingin makasiini oy:n laina muutettiin Satamalaitoksen varastoimisosaston ja laiturihuollon laina nimiseksi. Lukuun Osingot edellisessä talousarviossa sisältynyt momentti Raitiotie ja omnibus oy. poistettiin.

Kahdennenkymmenennen osaston, Verot, arviotulojen huomattava kokonaisuus, 201 150 525 mk, kohdistui pääasiallisesti kunnallisveroihin.

Pääomatulojen edellisen eli koko tulosäännön kahdennenkymmenennenensimmäisen osaston, Kaupungin omaisuudesta saadut pääomatulot, tulolisäys oli 15 190 277 mk ja kohdistui etupäässä kaupungin tonttien myynnistä kertyviin tuloihin. Valtuuston päätöksen mukaisesti sisällytettiin lukuun Tulot kaupungin omaisuuden myynnistä uusi momentti Erinäisten maa-alueiden myynti hautausmaaksi, jonka arviotulot merkittiin 5 430 000 mk:n suuruisiksi ¹⁾. Samaan lukuun sisältynyt momentti Ruotsista lahjoitetujen Pirkkolan omakotialueelle pystytettyjen rakennusten kauppahinnan lyhennysmaksut poistettiin.

Pääomatulojen jälkimmäisen ja koko tulosäännön viimeisen eli kahdennenkymmenentoisen osaston, Lainavarat, ainoassa luvussa Osoitukset lainavaroista osoitettiin alla mainittuihin tarkoituksiin seuraavat rahamäärät:

Vanhempien lainain käyttämättä jääneistä varoista:

	Mk	
Vanhankaupungin Siltasaarella olevan suodatinrakennuksen ja yhden suodattimen rakennustöiden valmiiksisaattamista varten	1 000 000	
Kaasu-uunien hiilen- ja koksinkuljetuslaitteita varten	1 266 000	
3 turpenhiiltouunin hankkimista varten	2 000 000	4 266 000

V:n 1943 lainasta:

Kruununvuorenkadun tonttien n:ot 11 ja 13 ostoon	8 900 000	
Hernesaaressa olevan rakennustöiden jatkamiseen	2 000 000	
Herttoniemen rakennustöiden jatkamiseen	9 100 000	20 000 000

Vastedes otettavasta lainasta:

Lisämäärärahaa aikaisemmin päätettyjä, vielä tekemättä olevia töitä varten	4 400 000	
Katajanokan rakennustöiden jatkamiseen	2 500 000	
Herttoniemen rakennustöiden jatkamiseen	2 100 000	
Vesijohtotöitä varten	13 740 000	
Kaasulaitoksen putkiverkon laajennusta ja uusimista varten ...	526 000	
Sähkölaitoksen rakennuksia varten	13 120 000	
Sähkölaitoksen koneistoa varten	5 500 000	
Sähkölaitoksen johtoverkkoa ja jakelulaitteita varten.....	6 018 000	
Suolakalavaraston rakentamista varten kalasatamaan.....	6 050 000	
Asuntojen rakentamista varten, kaupunginvaltuuston käytettäväksi	20 000 000	
Helsingin Makasiini oy:n osakkeiden osto	12 080 250	86 034 250
	<u>110 300 250</u>	

Kaikkiaan mk 110 300 250

Kertomusvuoden säästö merkittiin v:n 1945 talousarvioon 118 000 000 mk:sta 117 000 000 mk:aan alennetuun määrin.

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 42.